

Notatka przygotowana w ramach projektu "ESTakada – synchronizacja ekonomii społecznej na poziomie kraju", współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+). Projekt wpisuje się w działanie 4.13 – Wysokiej jakości system włączenia społecznego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).

18.06.2025 r.

Spółdzielnie ekonomii społecznej w latach 2019-2023

0,4 tys.

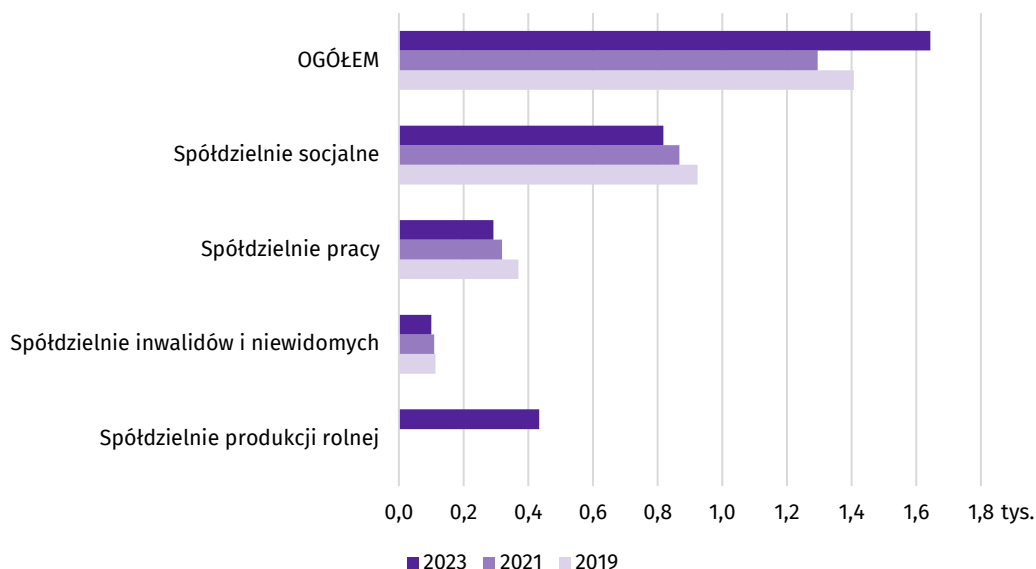
spółdzielni posiadało w 2023 r.
status przedsiębiorstwa społecz-
nego

W 2023 r. aktywną działalność prowadziło 1,6 tys. spółdzielni ekonomii społecznej. Spółdzielnie te zrzeszały 19,1 tys. członków i zatrudniały 23,3 tys. osób na podstawie umowy o pracę, z czego 51,0% stanowiły kobiety. Przychody spółdzielni wyniosły 6,2 mld zł, natomiast koszty 5,6 mld zł.

Liczba aktywnych spółdzielni ekonomii społecznej¹

W 2023 r. wśród 1,6 tys. aktywnych spółdzielni ekonomii społecznej największą zbiorowość stanowiły spółdzielnie socjalne – 0,8 tys. podmiotów, następnie spółdzielnie produkcji rolnej, spółdzielnie pracy oraz spółdzielnie inwalidów i niewidomych – odpowiednio 0,4 tys., 0,3 tys. oraz 0,1 tys. podmiotów. Status przedsiębiorstwa społecznego posiadało 0,4 tys. spółdzielni, co stanowiło 23,2% ogółu spółdzielni ekonomii społecznej.

Wykres 1. Liczba aktywnych spółdzielni ekonomii społecznej

Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych sukcesywnie malała (spadek o 6,6% względem 2021 r. oraz 14,0% względem 2019 r.).

Wzrost ogólnej liczby spółdzielni ekonomii społecznej między 2021 r. a 2023 r. wynika zatem z rozszerzenia definicji tej zbiorowości, poprzez uwzględnienie w ustawie o ekonomii społecznej z 2022 r. dodatkowo spółdzielni produkcji rolnej.

¹ Kategoria obejmuje spółdzielnie socjalne, pracy, inwalidów i niewidomych oraz produkcji rolnej, zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej. W poprzednio obowiązujących aktach prawnych w ekonomii społecznej nie uwzględniano spółdzielni produkcji rolnej.

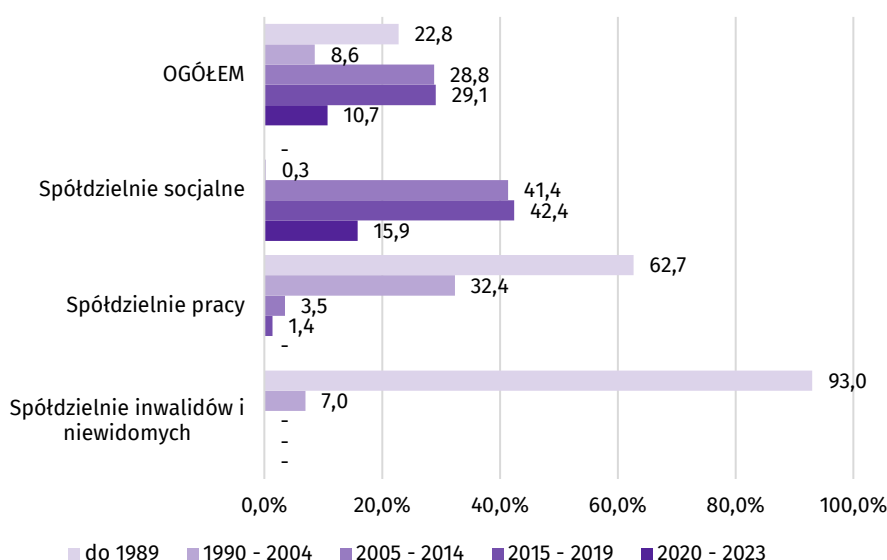
Z uwagi na dostępność danych, w kolejnych podrozdziałach przedstawiono wyłącznie informacje na temat 3 typów spółdzielni ekonomii społecznej: spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych (łącznie 1,2 tys. spółdzielni). Spółdzielniom produkcji rolnej poświęcono odrębny fragment zamieszczony w końcowej części opracowania.

Rok założenia i zasięg działalności spółdzielni

Prawie 1/3 funkcjonujących w 2023 r. spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych została założona w latach 2015–2019. Niewiele mniej – 28,8% spółdzielni założono w okresie 2005–2014. W ostatnich latach 2020–2023 zarejestrowano natomiast 10,7% podmiotów. Obserwowalna jest zależność pomiędzy rokiem powstania, a rodzajem spółdzielni. Najstarszą grupę podmiotów stanowiły spółdzielnie inwalidów i niewidomych, zakładane przeważnie przed 1990 r. Podobną strukturą charakteryzowały się spółdzielnie pracy, jednak niewielka ich część powstawała również w latach 2005–2014 oraz 2015–2019. Zdecydowanie młodszy pod względem roku powstania podmiotami ekonomii społecznej były spółdzielnie socjalne, z których prawie wszystkie rozpoczęły działalność po 2004 r.

39,8% spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych powstało po 2014 roku

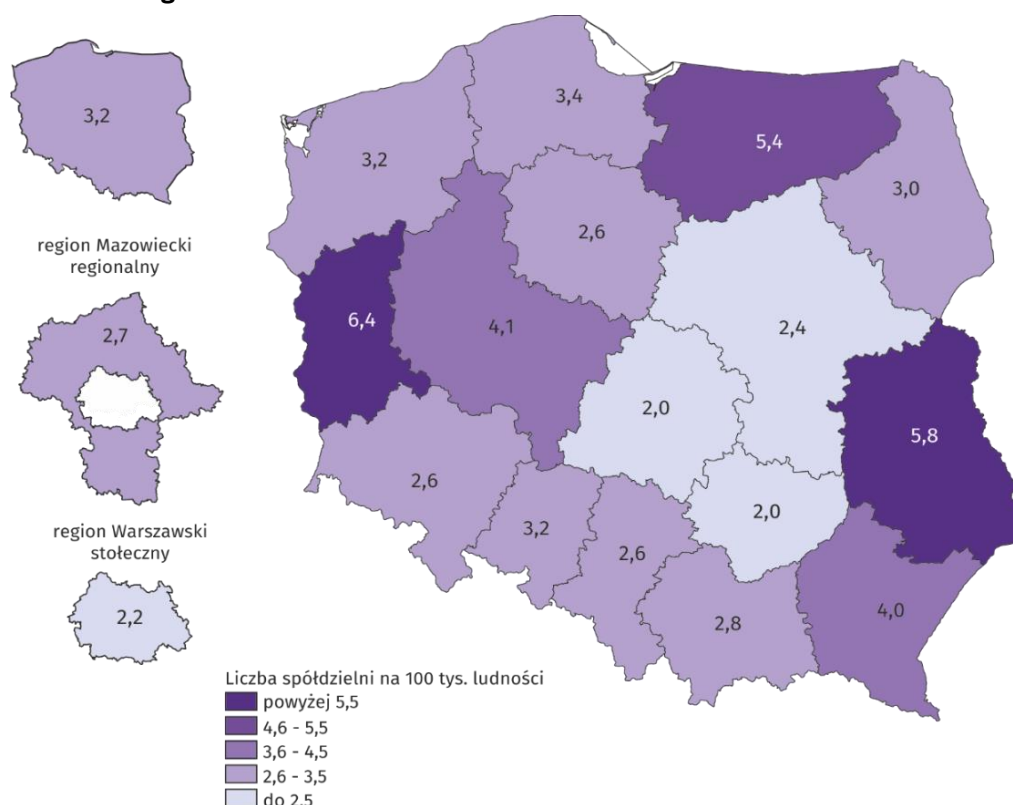
Wykres 2. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych w 2023 r. według lat założenia podmiotów

(-) zjawisko nie wystąpiło

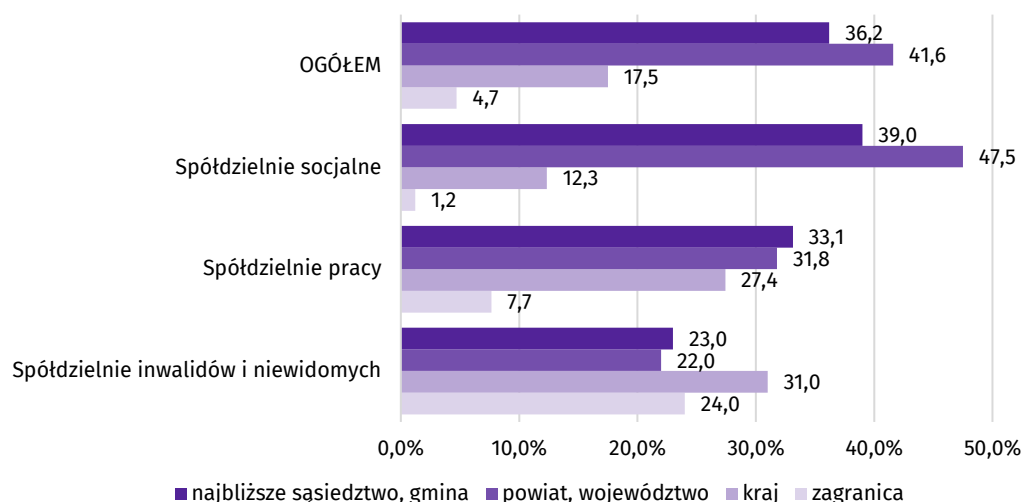
W 2023 r. liczba spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych przypadająca na 100 tys. ludności była zróżnicowana terytorialnie. Proporcjonalnie najwięcej podmiotów działało w województwach: lubuskim, lubelskim oraz warmińsko-mazurskim, gdzie na 100 tys. ludności przypadało ponad 5 aktywnych spółdzielni. Najmniejszą liczbę spółdzielni odnotowano w województwach: świętokrzyskim, łódzkim (liczba podmiotów na 100 tys. mieszkańców nie przekraczała 2) oraz mazowieckim (nieco ponad 2 spółdzielnie). Niewiele spółdzielni działało również w regionie warszawskim stołecznym, gdzie na każde 100 tys. ludności przypadało 2,2 spółdzielni.

Mapa 1. Spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych według województw i regionów w 2023 r.

W 2023 r. biorąc pod uwagę maksymalny terytorialny zasięg prowadzenia działalności przez spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych, kategorię o największej częstości wskazań stanowił teren powiatu lub województwa (41,6%). Niewiele mniejszy odsetek spółdzielni deklarowało zasięg działania obejmujący najbliższe sąsiedztwo lub gminę (36,2%), natomiast 17,5% spółdzielni podejmowało działania o zasięgu obejmującym cały kraj. Zaledwie 4,7% podmiotów prowadziło działalność poza granicami Polski. W porównaniu do 2019 r. zaobserwowano wzrost lokalnego charakteru działalności spółdzielni.

Wykres 3. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według maksymalnego zasięgu działalności w 2023 r.

W 2023 r. poszczególne typy badanych spółdzielni charakteryzował zróżnicowany zasięg działalności. Spółdzielnie socjalne w głównej mierze działały nie dalej niż w obrębie województwa (86,5%), spółdzielnie pracy też dość często działały co najwyżej regionalnie (64,9%). Z ko-

lei spółdzielnie inwalidów i niewidomych jako maksymalny zasięg działania najczęściej podawały cały kraj (31,0%), a także zdecydowanie częściej niż inne typy wskazywały zagranicę (24,0%).

Rodzaj działalności

W 2023 r. spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych prowadziły działalność gospodarczą w ramach następujących sekcji PKD: przetwórstwo przemysłowe (20,2%), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (17,2%), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (15,1%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (12,9%). Rzadziej spółdzielnie działały w obszarze: budownictwa (5,7%), handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (5,1%), edukacji (5,0%), czy działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (4,6%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (3,3%).

Spółdzielnie socjalne charakteryzował najbardziej zróżnicowany profil działalności gospodarczej. W porównaniu do 2019 r., zwiększył się udział podmiotów zajmujących się zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (o 3,6 p. proc.) oraz opieką zdrowotną i pomocą społeczną (o 2,9 p. proc.), zmniejszył się natomiast w zakresie - przetwórstwa przemysłowego (o 3,0 p. proc.) oraz usług administrowania i działalności wspierającej (o 1,5 p. proc.). Te cztery sekcje były najważniejsze w 2023 r. łącznie dla 69,6% spółdzielni socjalnych.

Najczęstszą działalnością wśród spółdzielni pracy było przetwórstwo przemysłowe, które deklarowało aż 27,2% podmiotów (wzrost o 1,0 p. proc. względem 2019 r.). Istotna grupa spółdzielni pracy zajmowała się również obsługą rynku nieruchomości (17,9%; wzrost o 4,0 p. proc. w analogicznym okresie) oraz handlem hurtowym i detalicznym (12,9%; spadek o 4,9 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.). Zdecydowanie rzadziej niż spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy prowadziły działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej (8,1%; wzrost o 1,4 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.).

Zdecydowanie najbardziej jednorodną z omawianych grupą podmiotów pod względem rodzaju głównej działalności były spółdzielnie inwalidów i niewidomych. Ponad 3/4 z nich zajmowało się przetwórstwem przemysłowym (78,0%; wzrost o 2,2 p. proc. względem 2019 r.). Istotny udział stanowiły także usługi administrowania i działalność wspierająca (17,0%; wzrost o 0,8 p. proc. względem 2019 r.). W 2023 r. na pozostałą działalność składały się: handel hurtowy i detaliczny oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

W latach 2019–2023 ponad połowa spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych podejmowała działalność w przetwórstwie przemysłowym, usługach administrowania i działalności wspierającej lub z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Tablica 1. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według rodzaju głównej działalności (PKD 2007)

Wyszczególnienie	Ogółem	Rodzaj spółdzielni		
		spółdzielnie socjalne	spółdzielnie pracy	spółdzielnie inwalidów i niewidomych
% w kolumnie				
Przetwórstwo przemysłowe				
2023	20,2	10,6	27,2	78,0
2021	20,8	11,3	27,6	76,1
2019	21,9	13,6	26,2	75,8
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca				
2023	17,2	20,6	8,1	17,0
2021	16,5	19,7	8,0	16,5
2019	17,6	22,1	6,7	16,2
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi				
2023	15,1	22,2	.	-
2021	14,9	22,0	0,9	-
2019	12,5	18,6	0,9	-

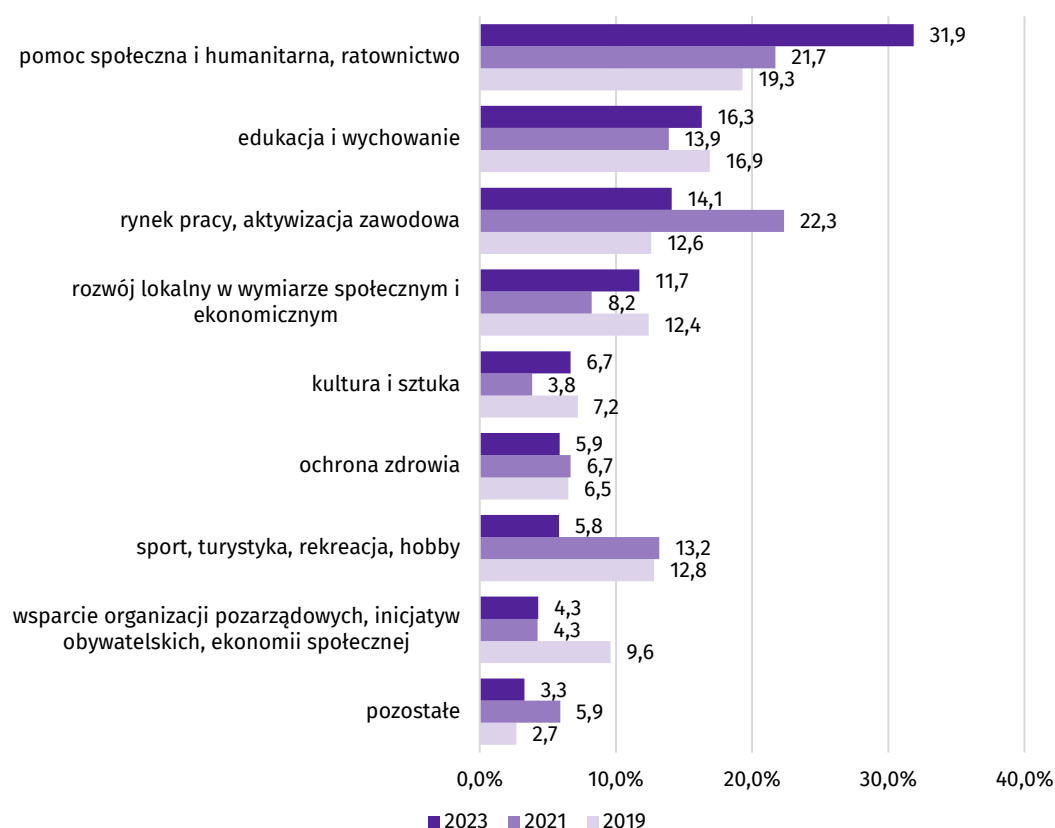
Wyszczególnienie	Ogółem	Rodzaj spółdzielni		
		spółdzielnie społeczne	spółdzielnie pracy	spółdzielnie inwalidów i niewidomych
% w kolumnie				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna				
2023	12,9	16,2	7,7	.
2021	11,8	14,7	7,8	.
2019	11,1	13,3	8,6	.
Budownictwo				
2023	5,7	6,8	4,5	-
2021	5,8	7,2	4,1	-
2019	5,3	6,6	3,4	-
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle				
2023	5,1	2,7	12,9	4,0
2021	6,5	3,9	13,6	4,6
2019	7,4	3,8	17,8	3,5
Edukacja				
2023	5,0	6,5	2,4	-
2021	4,3	5,6	2,2	-
2019	4,2	5,7	1,7	-
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości				
2023	4,6	0,4	17,9	-
2021	4,1	0,4	15,0	.
2019	4,2	0,6	13,9	2,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna				
2023	3,3	3,1	5,0	-
2021	3,6	3,1	6,2	-
2019	4,1	3,6	6,5	-
Pozostałe				
2023	10,9	10,9	14,0	-
2021	11,7	12,1	14,6	-
2019	11,7	12,1	14,3	-

(-) zjawisko nie wystąpiło

(.) brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest nie-
możliwe albo niecelowe

Wśród 129 spółdzielni społecznych, które w 2023 r. prowadziły działalność pożytku publicznego, 31,9% jako jej główną dziedzinę działalności deklarowało pomoc społeczną i humanitarną oraz ratownictwo. Rzadziej występowały m.in.: edukacja i wychowanie (16,3%), rynek pracy, aktywizacja zawodowa (14,1%), czy rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym (11,7%). Od 2019 r. widoczna jest tendencja spadkowa liczby podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego (o 26,4%). Najsilniejszy spadek względem 2019 r. zaobserwowano w segmentach: wsparcie organizacji pozarządowych, inicjatyw obywatelskich, ekonomii społecznej (o 67,2%) oraz sport, turystyka, rekreacja i hobby (o 66,4%). Wzrost odnotowano zaś tylko w przypadku pomocy społecznej i humanitarnej, ratownictwa (o 21,6%).

Wykres 4. Odsetek spółdzielni społecznych prowadzących działalność pożytku publicznego według głównej dziedziny działalności

Członkostwa

Na koniec 2023 r. łączna liczba członkostw (osób prawnych² oraz osób fizycznych) spółdzielniach społecznych, pracy oraz inwalidów i niewidomych wynosiła 13,7 tys.

Większość członkostw, tak jak w poprzednich latach, dotyczyła osób fizycznych, stanowiących wśród spółdzielni społecznych, pracy oraz inwalidów i niewidomych 89,6% zbiorowości.

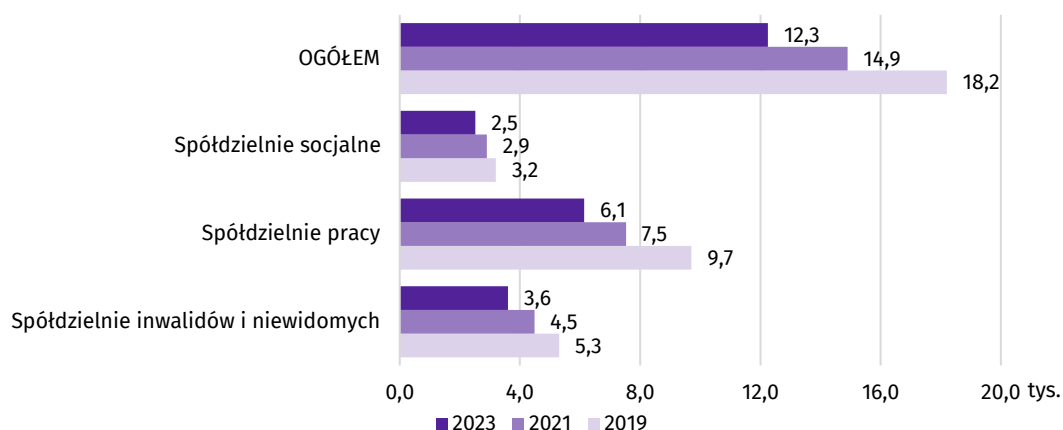
W 2023 r. do spółdzielni tych przynależało 12,3 tys. osób fizycznych, w tym 2,5 tys. do spółdzielni społecznych, 6,1 tys. do spółdzielni pracy oraz 3,6 tys. do spółdzielni inwalidów i niewidomych. Liczba członków osób fizycznych była prawie o 1/3 niższa niż w 2019 r. Spadki obserwowano we wszystkich rodzajach spółdzielni, jednak najwyraźniejszy był on wśród spółdzielni pracy (36,7%). W tej grupie liczba członków osób fizycznych zmniejszyła się o 3,6 tys., natomiast w spółdzielniach społecznych oraz inwalidów i niewidomych odpowiednio o 0,7 tys. oraz 1,7 tys. osób.

Łączna liczba członkostw w spółdzielniach społecznych, pracy oraz inwalidów i niewidomych w 2023 r. wynosiła 13,7 tys.

² Osoba prawna to jednostka organizacyjna, której przepisy przyznają osobowość prawną. Osobami prawnymi są m.in. stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie, związki pracodawców, gminy.

Wykres 5. Liczba osób fizycznych będących członkami spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych^a

Stan w dniu 31 grudnia

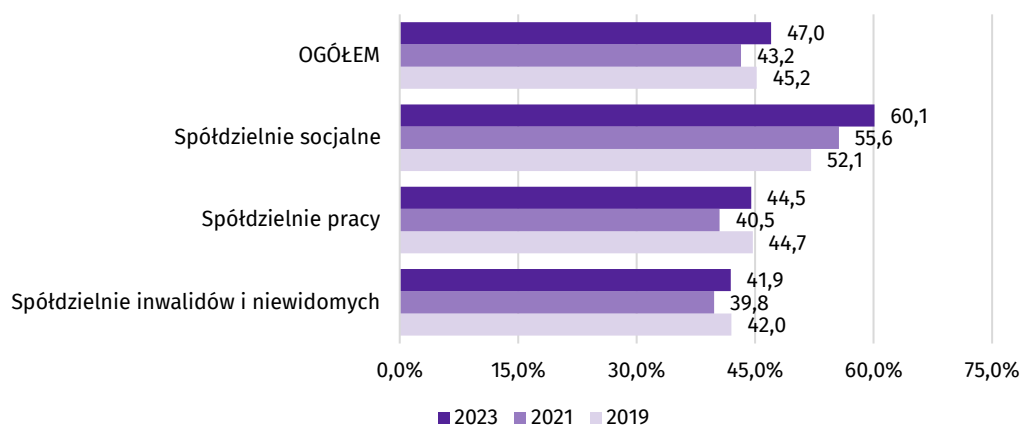

a Dane nie zawsze sumują się do wyższej kategorii ze względu na zaokrąglenia.

W 2023 r. udział kobiet wśród członków osób fizycznych nieznacznie wzrósł w odniesieniu do 2019 r. (wzrost o 1,8 p. proc.) i wyniósł 47,0%. Największa zmiana nastąpiła w kategorii spółdzielni socjalnych, gdzie stopień feminizacji członków osób fizycznych wzrósł w porównaniu do 2019 r. o 8,0 p. proc. Spółdzielnie te są również jedynym rodzajem podmiotów, do których kobiety należały częściej niż mężczyźni. Niewielkie zmiany udziału kobiet odnotowano w spółdzielniach pracy (spadek o 0,2 p. proc. względem 2019 r.) oraz spółdzielniach inwalidów i niewidomych (spadek o 0,1 p. proc. względem 2019 r.).

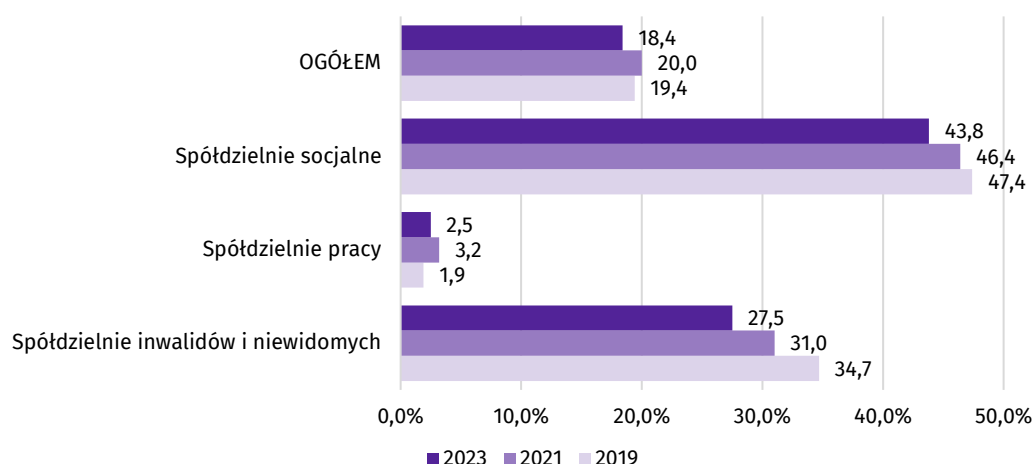
Wykres 6. Odsetek kobiet wśród członków (osób fizycznych) spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych

Stan w dniu 31 grudnia

Istotną grupą wchodzącą w skład członków osób fizycznych spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Ich udział w 2023 r. był równy 18,4% i zmniejszył się o 1,0 p. proc. w porównaniu do 2019 r. Tacy członkowie najczęściej przynależeli do spółdzielni socjalnych (43,8%) oraz spółdzielni inwalidów i niewidomych (27,5%), choć w obu tych kategoriach ich odsetek zmniejszył się w odniesieniu do 2019 r. (odpowiednio o 3,6 p. proc. oraz 7,2 p. proc.). W gronie spółdzielni pracy odsetek członków fizycznych zagrożonych wykluczeniem społecznym kształtował się na niskim poziomie (2,5%), wykazywał jednak tendencję wzrostową (wzrost o 0,6 p. proc.).

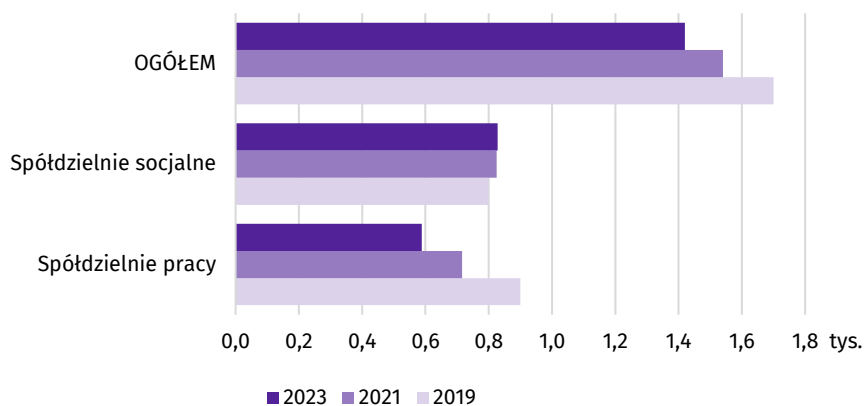
Wykres 7. Odsetek osób zagrożonych wykluczeniem społecznym^a wśród członków (osób fizycznych) spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych
Stan w dniu 31 grudnia

a Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym to osoby, które w momencie podjęcia zatrudnienia w podmiocie należały do jednej z następujących grup: bezrobotni; osoby do 30 roku życia lub po ukończeniu 50 roku życia, jeśli posiadały status osoby poszukującej pracy; osoby poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu lub niewykonyjące innej pracy zarobkowej; osoby niepełnosprawne; bezdomni; uzależnieni od alkoholu lub innych środków odurzających; osoby z zaburzeniami psychicznymi; osoby zwolnione z zakładów karnych; uchodźcy; osoby podlegające ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym wymiarze, jeżeli ich dochód wynosi nie więcej niż dochód z 6 hektarów przeliczeniowych; osoby spełniające kryteria dochodowe umożliwiające przyznanie świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej; osoby usamodzielniane.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, osoby prawne mogą być członkami zrzeszonymi tylko w spółdzielniach socjalnych oraz spółdzielniach pracy. O ile ich liczba wśród pierwszej grupy kształtowała się na podobnym poziomie na przestrzeni lat 2019–2023, w zakresie drugiej grupy zaobserwowano spadek liczby członków osób prawnych (o 0,3 tys.).

Wykres 8. Liczba osób prawnych będących członkami spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych
Stan w dniu 31 grudnia

Zatrudnienie³ i jego reintegracyjny wymiar

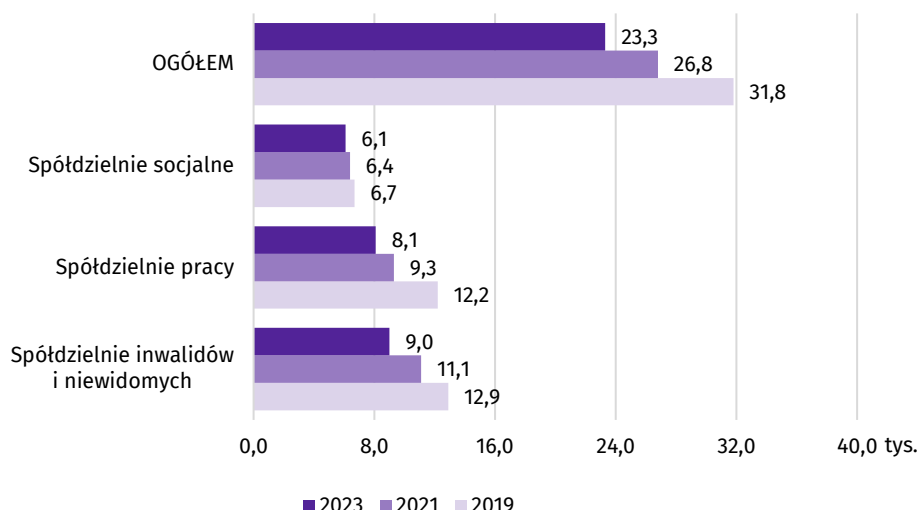
Na koniec 2023 r. spółdzielnie socjalne, pracy i inwalidów i niewidomych zatrudniały na podstawie umowy o pracę łącznie 23,3 tys. osób, w tym dla 22,7 tys. było to główne miejsce pracy. Największa część pracowników na umowę o pracę zatrudniona była w spółdzielniach inwalidów i niewidomych (9,0 tys.), a następnie w spółdzielniach pracy (8,1 tys.). Spółdzielnie socjalne zatrudniały 6,1 tys. pracowników na umowę o pracę.

Na koniec 2023 r. spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych zatrudniały na podstawie umowy o pracę łącznie 23,3 tys. osób

³ Obejmuje pracowników zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, czyli osoby zatrudnione na umowę o pracę oraz na podstawie spółdzielczej umowy o pracę.

Na przestrzeni lat liczba osób zatrudnionych na umowę o pracę w spółdzielniach socjalnych, pracy, inwalidów i niewidomych sukcesywnie malała. W 2019 r. było ich 31,8 tys., w 2021 r. – 26,8 tys., z kolei w 2023 r. – 23,3 tys. Spadła również liczba zatrudnionych, dla których omawiane spółdzielnie były głównym miejscem pracy – o 6,6 tys. (z 29,3 tys. w 2019 r. do 22,7 tys. w 2023 r.). W przypadku spółdzielni pracy liczba zatrudnionych na umowę o pracę zmniejszyła się do 8,1 tys. w 2023 r. (z 12,2 tys. w 2019 r.), w spółdzielniach inwalidów i niewidomych do 9,0 tys. osób (z 12,9 tys. w 2019 r.), z kolei w grupie spółdzielni socjalnych – do 6,1 tys. (z 6,7 tys. osób w 2019 r.).

Wykres 9. Liczba osób zatrudnionych na umowę o pracę w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych^a
Stan w dniu 31 grudnia

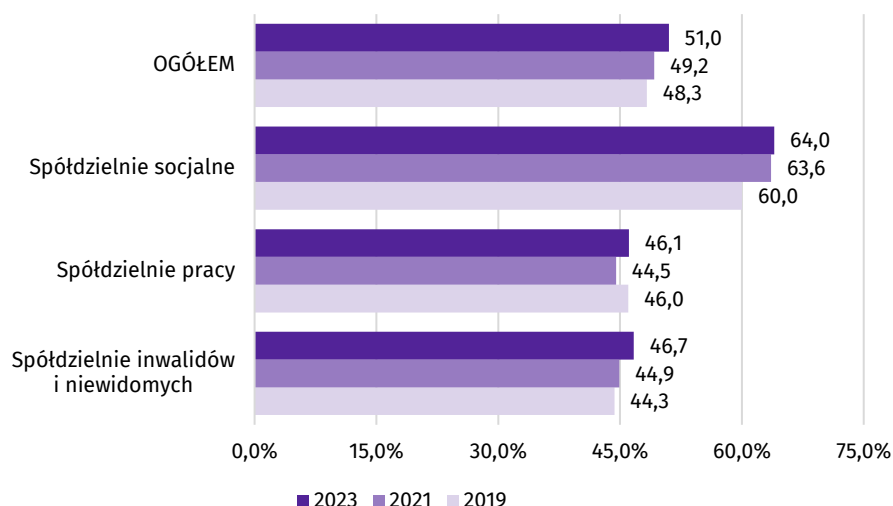
a Dane nie zawsze sumują się do wyższej kategorii ze względu na zaokrąglenia.

W 2023 r. średnio na jedną spółdzielnię inwalidów i niewidomych przypadało 91 osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę (o 24 osoby mniej niż w 2019 r.), a medianą wyniosła 60 pracowników. W spółdzielniach pracy przeciętnie na jeden podmiot przypadało 29 pracowników etatowych (o 5 osób mniej niż w 2019 r.). Połowa spółdzielni pracy nie zatrudniała jednak więcej niż 11 osób. Z kolei w spółdzielniach socjalnych średnio na jedną spółdzielnię zatrudniającą osoby na podstawie umowy o pracę przypadało 8 pracowników (tyle samo, co w 2019 r.), przy czym połowa spółdzielni socjalnych nie zatrudniała więcej niż 6 osób.

W spółdzielniach zrzeszających osoby fizyczne, zatrudniających co najmniej jednego członka, członkowie stanowili 48,0% osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę na koniec grudnia 2023 r., o 0,7 p. proc. mniej niż w 2019 r. Wysoki udział członków wśród pracowników odnotowano wśród zrzeszających osoby fizyczne spółdzielni pracy (57,5%), a następnie spółdzielni socjalnych (46,5%). W przypadku spółdzielni inwalidów i niewidomych członkowie stanowili 40,5% pracowników zatrudnionych na umowę o pracę.

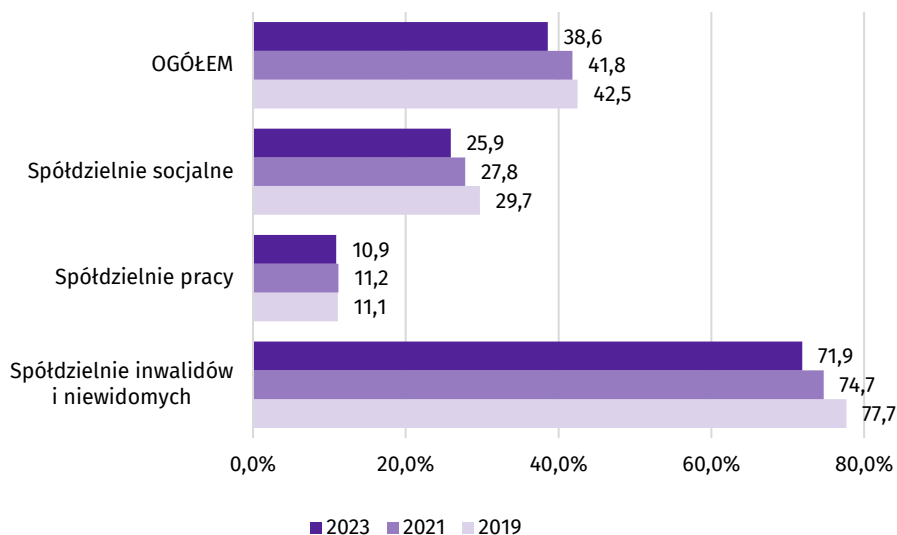
W 2023 r. kobiety stanowiły ponad połowę (51,0%) ogółu zatrudnionych na umowę o pracę pracowników spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych. Względem 2019 r. odnotowano nieznaczny wzrost procentowego udziału kobiet – o 2,7 p. proc. (z 48,3% w 2019 r.). Największy odsetek pracowników kobiety stanowiły w spółdzielniach socjalnych (64,0%) i odsetek ten wzrósł od 2019 r. o 4,0 p. proc. Natomiast w spółdzielniach inwalidów i niewidomych oraz spółdzielniach pracy, odsetek kobiet wyniósł odpowiednio 46,7% oraz 46,1%.

Wykres 10. Odsetek kobiet wśród pracowników zatrudnionych na umowę o pracę w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych
Stan w dniu 31 grudnia

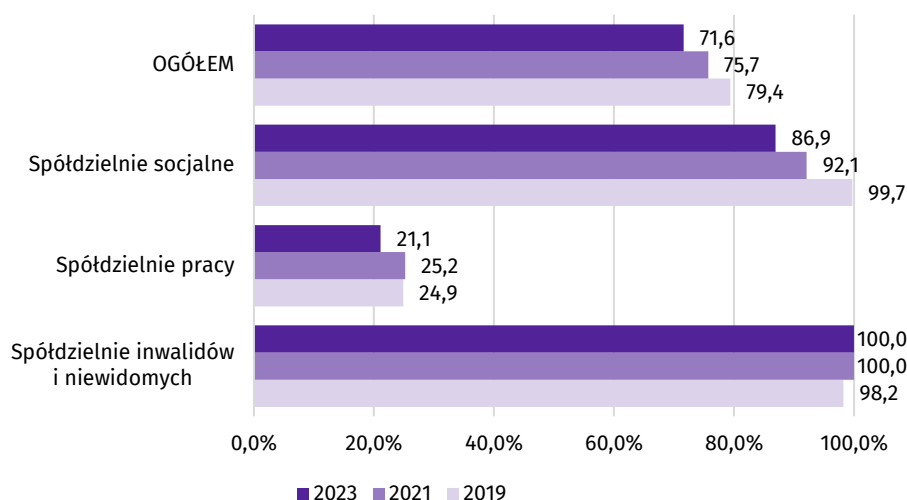
Na koniec grudnia 2023 r. pracownicy z niepełnosprawnością stanowili 38,6% ogółu pracowników spółdzielni zatrudnionych na umowę o pracę. Ze względu na konstrukcję prawną najwyższy udział takich pracowników wystąpił wśród spółdzielni inwalidów i niewidomych (71,9%). Natomiast w spółdzielniach socjalnych co czwarta osoba posiadała takie orzeczenie (25,9%). Z kolei najrzadziej osoby z niepełnosprawnością znajdowały się wśród zatrudnionych w spółdzielniach pracy (10,9%).

Wykres 11. Odsetek osób z orzeczeniem o niepełnosprawności wśród pracowników zatrudnionych na umowę o pracę w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych
Stan w dniu 31 grudnia

W porównaniu z 2019 r., odsetek osób z orzeczoną niepełnosprawnością wśród pracowników zatrudnionych w spółdzielniach na umowę o pracę, zmalał ogółem o 3,9 p. proc. Największą różnicę względem 2019 r. zaobserwowano wśród spółdzielni inwalidów i niewidomych – spadek o 5,8 p. proc.

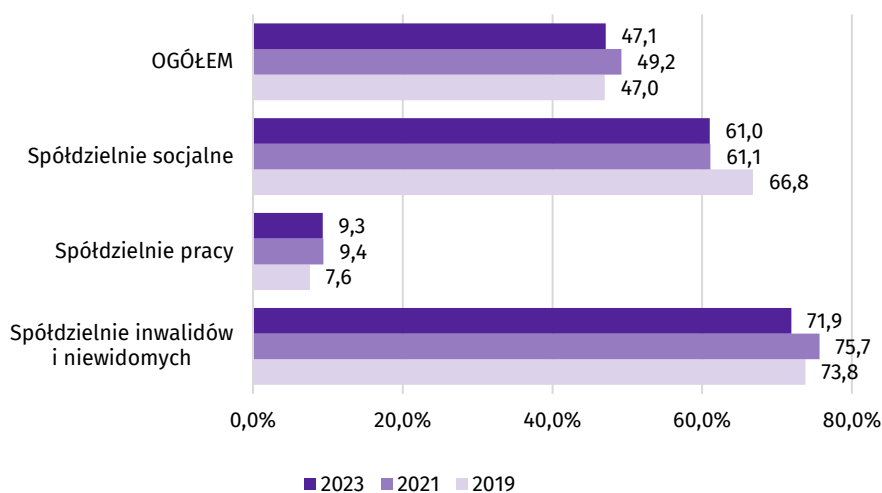
Wykres 12. Odsetek spółdzielni^a społecznych, pracy oraz inwalidów i niewidomych zatrudniających osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
Stan w dniu 31 grudnia

a Podstawę procentowania stanowiły spółdzielnie zatrudniające pracowników na umowę o pracę.

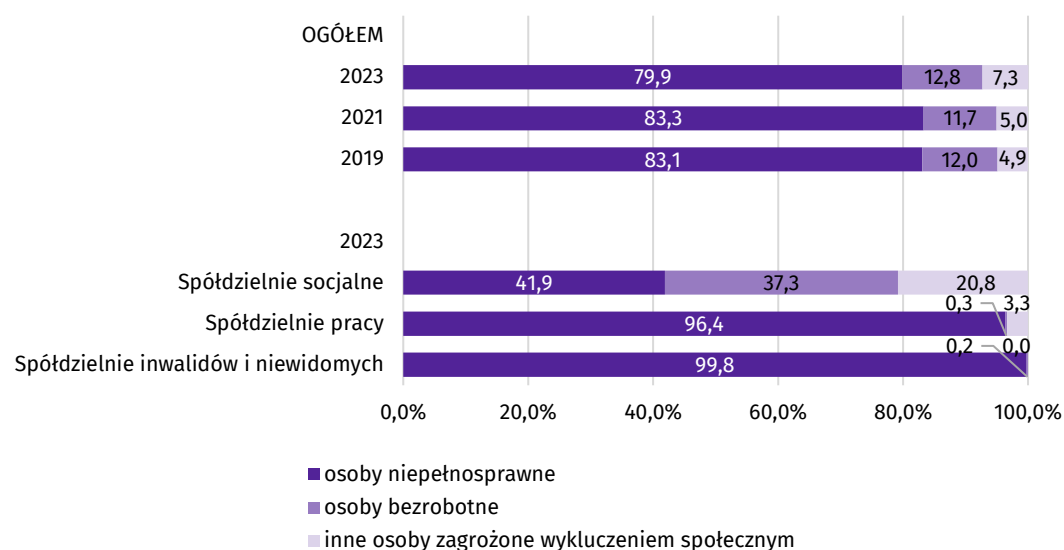
Na koniec 2023 r. 71,6% spółdzielni (o 7,8 p. proc. mniej niż w 2019 r.) zadeklarowało posiadanie pracowników, którzy zostali zatrudnieni ze względu na to, że w momencie podjęcia zatrudnienia przynależeli do jednej z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Osoby te stanowiły 47,1% pracowników zatrudnionych na umowę o pracę (o 0,1 p. proc. mniej niż w 2019 r.).

Wykres 13. Odsetek osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym zatrudnionych w spółdzielniach społecznych, pracy oraz inwalidów i niewidomych
Stan w dniu 31 grudnia

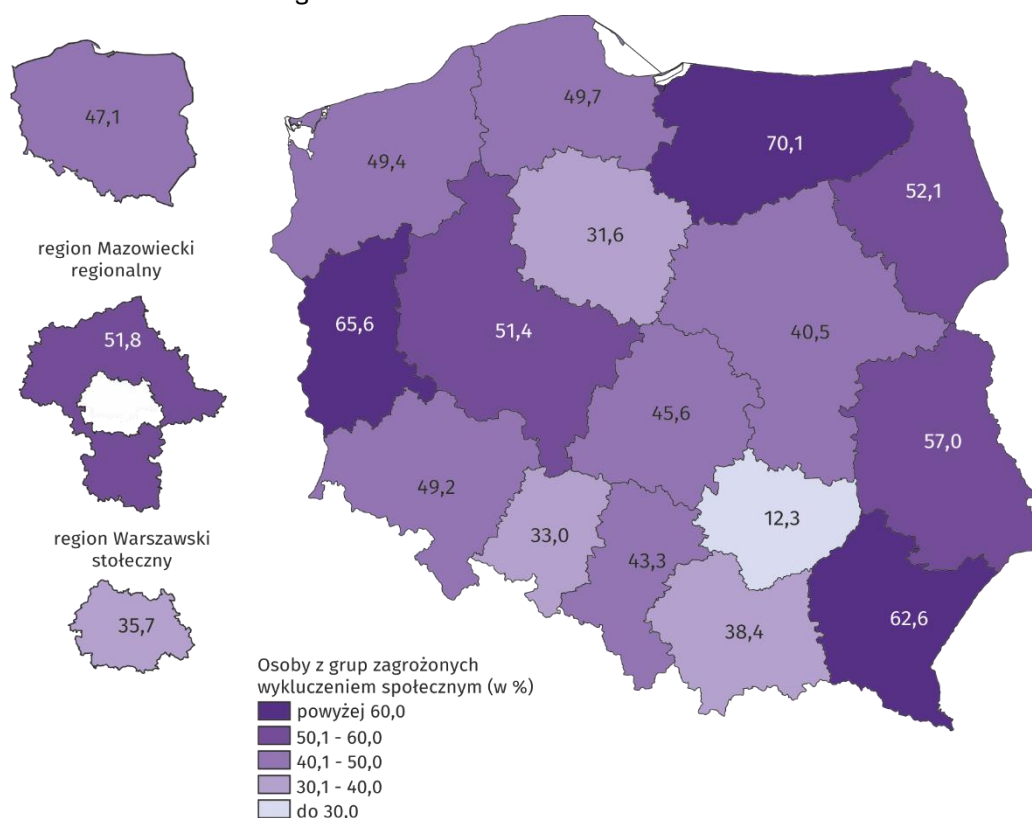
Największy odsetek pracowników zatrudnionych ze względu na przynależność do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym zatrudniano w spółdzielniach inwalidów i niewidomych, gdzie stanowili oni 71,9% pracowników zatrudnionych na umowę o pracę (o 1,9 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Ponadprzeciętnie często zatrudniano też takie osoby w spółdzielniach społecznych - 61,0% (o 5,8 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Natomiast relatywnie rzadko tacy pracownicy zatrudniani byli w spółdzielniach pracy - 9,3% (o 1,7 p. proc. więcej niż w 2019 r.).

Wykres 14. Struktura osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych
Stan w dniu 31 grudnia

W strukturze zatrudnionych osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym dominowały osoby z niepełnosprawnościami (79,9%) – o 3,2 p. proc. mniej niż w 2019 r. W 2023 r. szczególnie wysoki udział osób z orzeczoną niepełnosprawnością odnotowano w spółdzielniach inwalidów i niewidomych (99,8%), a następnie spółdzielniach pracy (96,4%). Około co ósma osoba spośród zagrożonych wykluczeniem społecznym (12,8%) w momencie zatrudnienia w spółdzielni była bezrobotna. Najwyższy odsetek takich osób odnotowano w spółdzielniach socjalnych (37,3%).

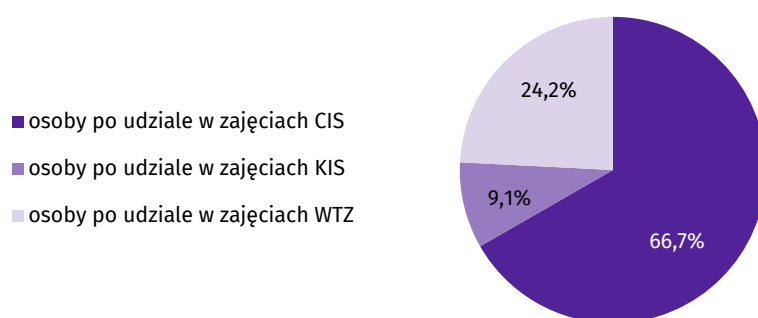
Mapa 2. Odsetek osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wśród pracowników zatrudnionych na umowę o pracę w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według województw i regionów
Stan w dniu 31 grudnia 2023 r.

Relatywnie wysokie udziały osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wśród zatrudnionych w 2023 r. pracowników odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim, lubuskim oraz podkarpackim. Z kolei małą część stanowili tacy pracownicy wśród personelu spółdzielni w województwie świętokrzyskim. W porównaniu z 2019 r. nie zaobserwowano znaczących zmian w tym zakresie.

Wśród pracowników spółdzielni na koniec grudnia 2023 r. znajdowały się także osoby zatrudnione po zakończeniu udziału w zajęciach jednostek reintegracji społeczno-zawodowej, takich jak centra lub kluby integracji społecznej (CIS, KIS) oraz warsztaty terapii zajęciowej (WTZ). Jednakże poziom zatrudnienia takich osób był relatywnie niski (0,6%). Posiadanie pracowników będących po zakończeniu udziału w zajęciach w CIS, KIS lub WTZ wykazało 4,8% spółdzielni.

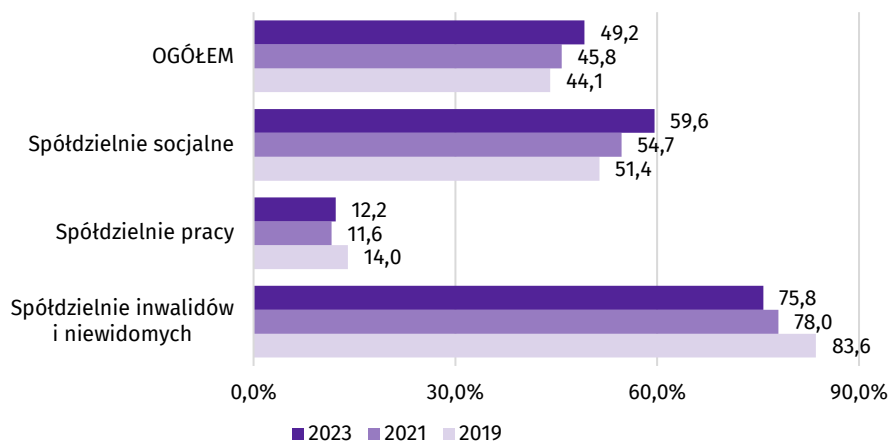
Wykres 15. Struktura zatrudnionych osób po zakończeniu udziału w zajęciach w jednostkach reintegracji społeczno-zawodowej w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według rodzaju placówki
Stan w dniu 31 grudnia 2023 r.

W grupie osób zatrudnionych po zakończeniu udziału w zajęciach w podmiotach reintegracyjnych przeważały osoby, które ukończyły centrum integracji społecznej (66,7%). Osoby po udziale w zajęciach WTZ stanowiły 24,2%, a po ukończeniu zajęć w klubach integracji społecznej – 9,1%.

Blisko połowa spółdzielni (49,2%) prowadziła w 2023 r. na rzecz pracowników działania z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej. Takiego wsparcia swoim pracownikom udzielała zdecydowana większość spółdzielni inwalidów i niewidomych (75,8%), rzadziej spółdzielnie socjalne (59,6%). Działania reintegracyjne na rzecz pracowników prowadziło 12,2% spółdzielni pracy.

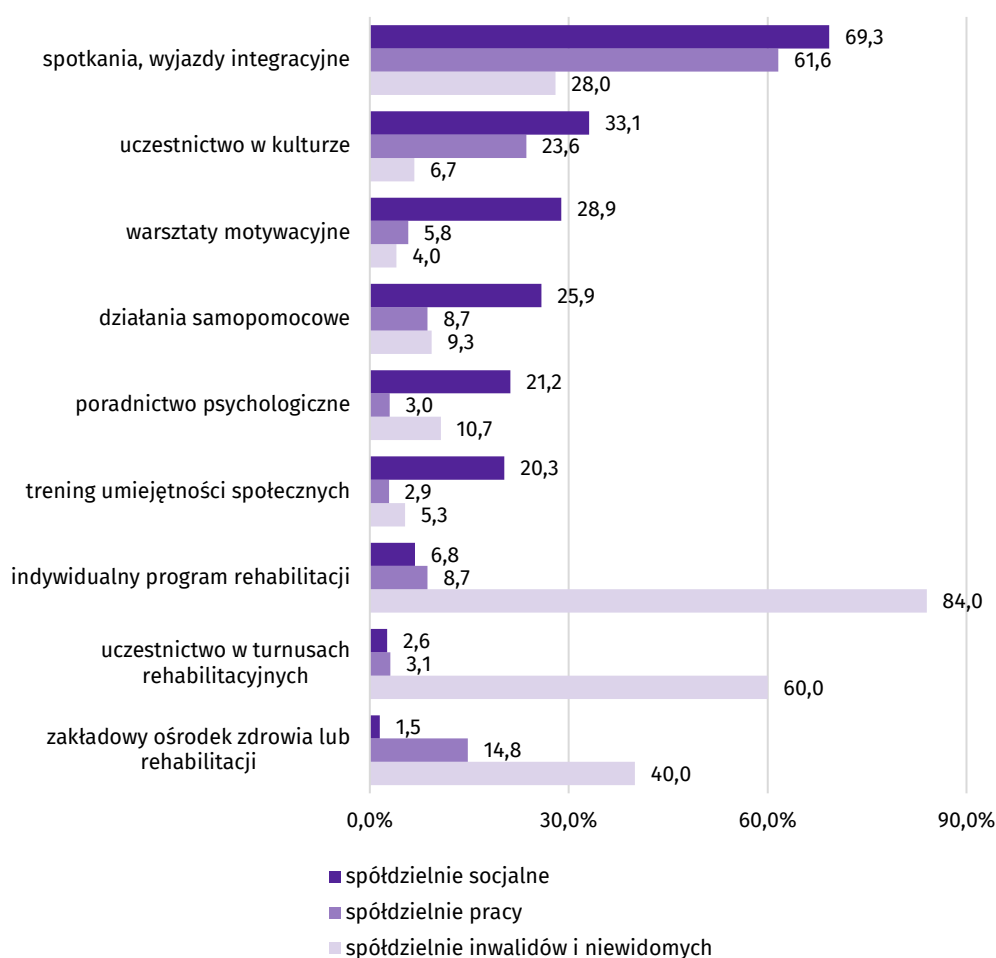
Wykres 16. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych prowadzących działania z zakresu reintegracji społecznej lub zawodowej pracowników wśród spółdzielni zatrudniających pracowników na umowę o pracę

W porównaniu z 2019 r., odsetek spółdzielni prowadzących na rzecz pracowników działania z zakresu reintegracji społecznej lub zawodowej wśród spółdzielni zatrudniających pracowników na umowę o pracę, wzrósł ogółem o 5,1 p. proc. Największą różnicę względem 2019 r. zaobserwowano wśród spółdzielni socjalnych – wzrost o 8,2 p. proc.

Najczęściej prowadzonymi przez spółdzielnie działaniami z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej na rzecz pracowników były spotkania lub wyjazdy integracyjne (63,3%), przy czym odsetek spółdzielni prowadzących działania tylko i wyłącznie z zakresu spotkań lub wyjazdów integracyjnych wyniósł 20,8%. Rzadziej zapewniano pracownikom uczestnictwo w kulturze (28,9%), warsztaty motywacyjne (24,1%), czy działania samopomocowe (22,6%). Najrzadziej pracownicy spółdzielni mogli skorzystać z zakładowego ośrodka zdrowia lub rehabilitacji (7,5%).

Wykres 17. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych prowadzących działania z zakresu reintegracji społecznej lub zawodowej pracowników według rodzaju prowadzonych działań^a w 2023 r.

a Podstawę struktury procentowej stanowiły spółdzielnie, które prowadziły na rzecz pracowników działania z zakresu reintegracji społecznej lub zawodowej.

Rodzaj prowadzonych na rzecz pracowników działań reintegracji społeczno-zawodowej różnicowany był według rodzaju spółdzielni. Spółdzielnie inwalidów i niewidomych przede wszystkim oferowały swoim pracownikom indywidualny program rehabilitacji (84,0%), a na stępnie uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych (60,0%) lub dostęp do zakładowego ośrodka zdrowia lub rehabilitacji (40,0%). Z kolei w spółdzielniach socjalnych oraz spółdzielniach pracy w ramach działań reintegracyjnych pracownicy najczęściej mogli skorzystać ze spotkań i wyjazdów integracyjnych (odpowiednio 69,3% i 61,6%), a następnie z uczestnictwa w kulturze (33,1% i 23,6%), czy warsztatów motywacyjnych w przypadku spółdzielni socjalnych

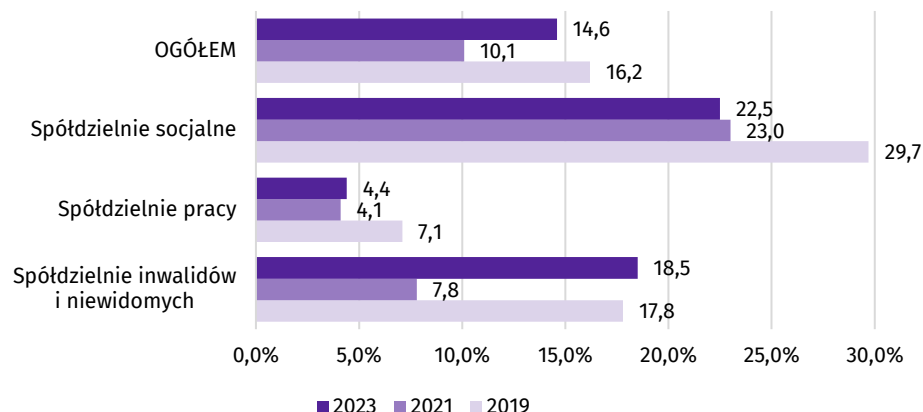
(28,9%) i dostępu do zakładowych ośrodków zdrowia lub rehabilitacji w spółdzielniach pracy (14,8%).

Między 2019 r. a 2023 r. największy wzrost - o 10,4 p. proc. (z 13,7% do 24,1%), zaobserwowano wśród spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych prowadzących warsztaty motywacyjne. Natomiast największy spadek - o 3,9 p. proc. (z 14,3% do 10,4%) odnotowano wśród spółdzielni oferujących pracownikom uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych.

Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych zatrudniających co najmniej jedną osobę, która otrzymała wynagrodzenie brutto za grudzień 2023 r. nieprzekraczające wynagrodzenia minimalnego stanowił 31,4% spółdzielni posiadających pracowników zatrudnionych na umowę o pracę (o 9,7 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Łącznie na dzień 31 grudnia 2023 r. zatrudnionych było 3,4 tys. takich pracowników, co stanowiło 14,6% ogółu osób zatrudnionych w spółdzielniach na podstawie stosunku pracy.

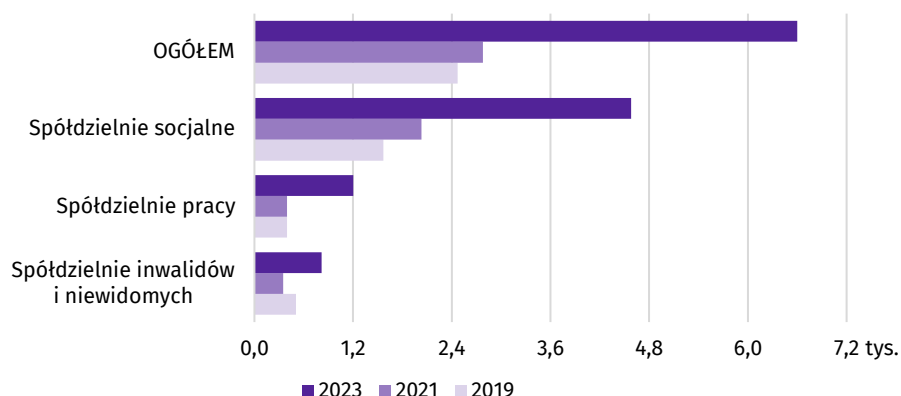
W stosunku do 2019 r., liczba zatrudnionych osób na umowę o pracę, które w grudniu otrzymały wynagrodzenie nieprzekraczające minimalnego, zmalała o 1,8 tys., co stanowiło spadek o 1,6 p. proc. (z 16,2% w 2019 r. do 14,6% w 2023 r.).

Wykres 18. Odsetek pracowników spółdzielni, którzy otrzymali w grudniu wynagrodzenie brutto nieprzekraczające wynagrodzenia minimalnego
Stan w dniu 31 grudnia

Relatywnie wysokie udziały, zarówno spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych zatrudniających pracowników, którzy otrzymali wynagrodzenie nieprzekraczające wynagrodzenia minimalnego, jak i samych pracowników otrzymujących co najwyżej minimalne wynagrodzenie, odnotowano wśród spółdzielni inwalidów i niewidomych odpowiednio 41,4% i 18,5%, natomiast wśród spółdzielni socjalnych odpowiednio 35,7% i 22,5%. Najrzadziej takich pracowników zatrudniały spółdzielnie pracy (odpowiednio 16,2% i 4,4%).

Wykres 19. Liczba osób zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych na podstawie umów cywilnoprawnych, dla których jednostka stanowiła główne źródło utrzymania

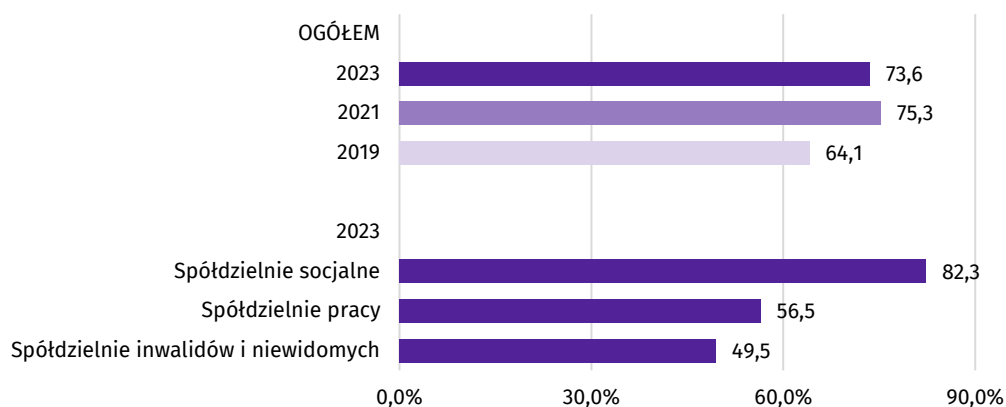

W 2023 r. 72,6% spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych korzystało z pracy osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych i odsetek ten wzrósł względem 2019 r. o 6,8 p. proc. (z 65,8%). Spółdzielnie zatrudniające pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych stanowiły główne źródło utrzymania dla 6,6 tys. osób zatrudnionych w nich na tej podstawie. Najwięcej takich pracowników odnotowano w spółdzielniach socjalnych (4,6 tys.).

Na przeciętną spółdzielnię korzystającą z pracy świadczonej na podstawie umów cywilnoprawnych przypadało prawie 10 osób zatrudnionych na tej podstawie, dla których było to główne miejsce pracy.

Porównując dane do 2019 r., ogólna liczba zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych, dla których jednostka stanowiła główne miejsce pracy, zwiększyła się o 4,1 tys. (z 2,5 tys. w 2019 r. do 6,6 tys. w 2023 r.). Natomiast obserwując dane według rodzaju spółdzielni, największy wzrost względem 2019 r. zaobserwowano wśród spółdzielni socjalnych – o 3,0 tys. (z 1,6 tys. w 2019 r. do 4,6 tys. w 2023 r.).

Wykres 20. Odsetek kobiet zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych na podstawie umów cywilnoprawnych, dla których jednostka stanowiła główne źródło utrzymania

W 2023 r. odsetek kobiet zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych na podstawie umów cywilnoprawnych, dla których jednostka stanowiła główne źródło utrzymania wyniósł 73,6% (wzrost o 9,5 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.), przy czym największy udział (82,3%) charakteryzował spółdzielnie socjalne.

Przychody i ich źródła

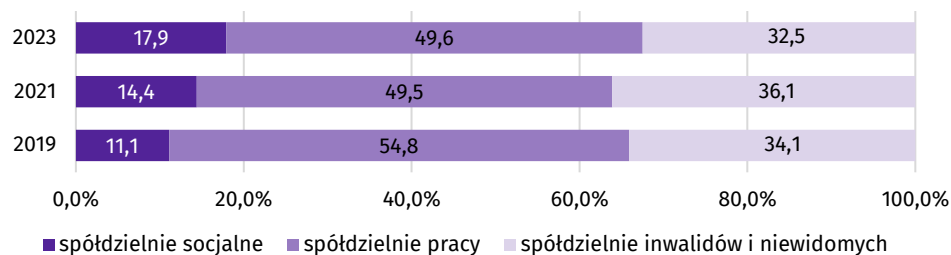
W 2023 r. spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych wygenerowały przychody o łącznej wartości 4,6 mld zł.

Przychody spółdzielni w 2023 r. nominalnie wzrosły o 13,1% (w porównaniu z 2019 r.), jednak po uwzględnieniu korekty danych o wskaźnik inflacji nastąpił realny spadek przychodów o 18,4%. Najwyższy poziom przychodów ogółem miały spółdzielnie pracy (2,3 mld zł). Przychody spółdzielni inwalidów i niewidomych oraz spółdzielni socjalnych wyniosły odpowiednio 1,5 mld zł oraz 0,8 mld zł.

Przeciętna wartość budżetu spółdzielni posiadających przychody w 2023 r. wyniosła 3,9 mln zł. Jednocześnie połowa badanych spółdzielni osiągnęła przychód nieprzekraczający 0,8 mln zł. W 2019 r. zarówno wartość średniej, jak i mediany była niższa i wyniosła odpowiednio 3,0 mln zł i 0,5 mln zł.

W 2023 r. przychody spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych wyniosły 4,6 mld zł

Wykres 21. Struktura przychodów spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według rodzaju spółdzielni

Tablica 2. Struktura przychodów spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według źródeł przychodów

Wyszczególnienie	Ogółem		Rodzaj spółdzielni					
			spółdzielnie socjalne		spółdzielnie pracy		spółdzielnie inwalidów i niewidomych	
Ogółem przychody (mld zł)								
2023	4,6		0,8		2,3		1,5	
2021	4,0		0,6		2,0		1,4	
2019	4,1		0,5		2,2		1,4	
Zmiana przychodów (w %)	N ⁴	R ⁵	N	R	N	R	N	R
2023/2021	↑15,8	↓9,2	↑43,2	↑12,4	↑16,2	↓8,8	↑4,2	↓18,3
2021/2019	↑2,3	↓10,1	↑26,5	↑16,4	↓11,9	↓18,9	↑3,6	↓4,7
% w kolumnie (dane za 2023 r.)								
Przychody o charakterze rynkowym	92,5		79,6		97,9		91,2	
działalność gospodarcza	88,7		73,4		95,0		87,7	
odpłatna działalność pożytku publicznego	0,4		2,0		–		–	
odsetki, dywidendy, zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych i inwestycji	2,4		0,1		2,9		2,9	
zamówienia publiczne	1,0		4,1		0,0		0,6	
Przychody o charakterze nierynkowym	6,3		18,1		1,4		7,4	
publiczne, w tym:	6,2		17,7		1,4		7,3	
dotacje udzielane w trybie otwartego konkursu ofert	1,3		7,4		–		–	
dotacje przyznane według liczby odbiorców	0,8		3,1		0,6		0,1	
dofinansowanie do wynagrodzeń lub składek na ubezpieczenia społeczne	3,4		4,5		0,4		7,2	
UE, zagranica	0,7		2,7		0,4		0,0	
niepubliczne	0,1		0,3		0,0		0,1	
darowizny, granty	0,1		0,3		0,0		0,1	
Udziały lub wpisowe członkowskie oraz inne przychody	1,2		2,3		0,7		1,4	

(–) zjawisko nie wystąpiło

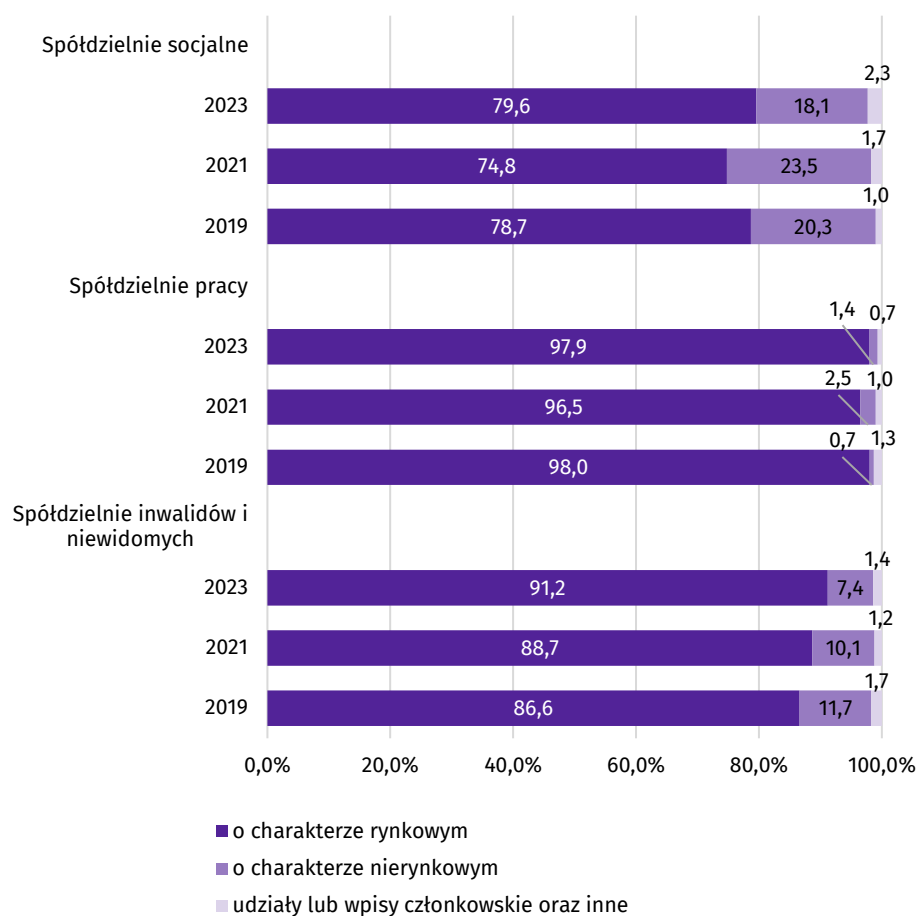
(0,0) zjawisko wystąpiło, ale liczebność spółdzielni mniejsza niż 3.

⁴ N oznacza w tabeli zmianę nominalną.

⁵ R oznacza w tabeli zmianę realną.

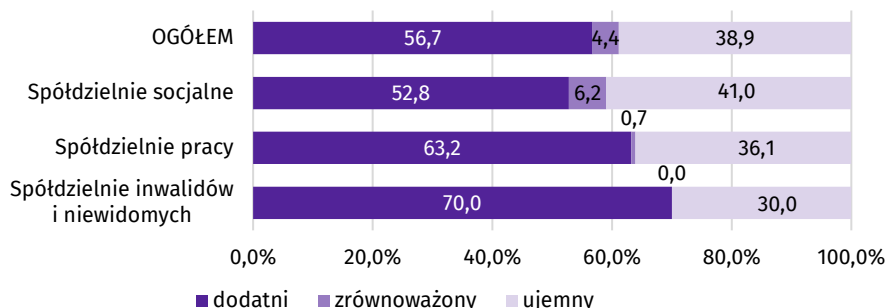
W 2023 r. 92,5% całkowitej sumy przychodów osiągniętych przez spółdzielnie pochodziło ze źródeł o charakterze rynkowym (o 0,5 p. proc. więcej niż w 2019 r.). W tej kategorii zdecydowanie największy udział miały środki wypracowane w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej (88,7%). Przychody z odpłatnej działalności pożytku publicznego, zamówień publicznych oraz odsetek i dywidend stanowiły łącznie 3,8% wszystkich uzyskanych przychodów. Udział środków finansowych pochodzących ze źródeł nierynkowych kształtował się na poziomie 6,3% (o 0,3 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Dominowały tu przychody publiczne (6,2%), a wśród nich środki na dofinansowanie do wynagrodzeń lub składek na ubezpieczenia społeczne pochodzące z PFRON lub Powiatowego Urzędu Pracy (3,4%). Udziały lub wpisywne członkowskie oraz inne przychody stanowiły 1,2% wszystkich środków finansowych osiągniętych w 2023 r.

Wykres 22. Przychody spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według rodzajów źródeł przychodów

Środki finansowe o charakterze rynkowym były głównym źródłem przychodów wszystkich badanych typów spółdzielni. Najwyższy odsetek stanowiły wśród spółdzielni pracy 97,9% (spadek o 0,1 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.), a najniższy w spółdzielniach socjalnych 79,6% - (wzrost o 0,9 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.).

Wykres 23. Spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych według osiągniętego wyniku finansowego w 2023 r.

W 2023 r. ponad połowa wszystkich badanych spółdzielni (56,7%) osiągnęła dodatni wynik finansowy. Największy odsetek spółdzielni o dodatnim wyniku finansowym, wystąpił w spółdzielniach inwalidów i niewidomych (70,0%). Natomiast największy odsetek o zrównoważonym wyniku finansowym odnotowano w spółdzielniach socjalnych (6,2%).

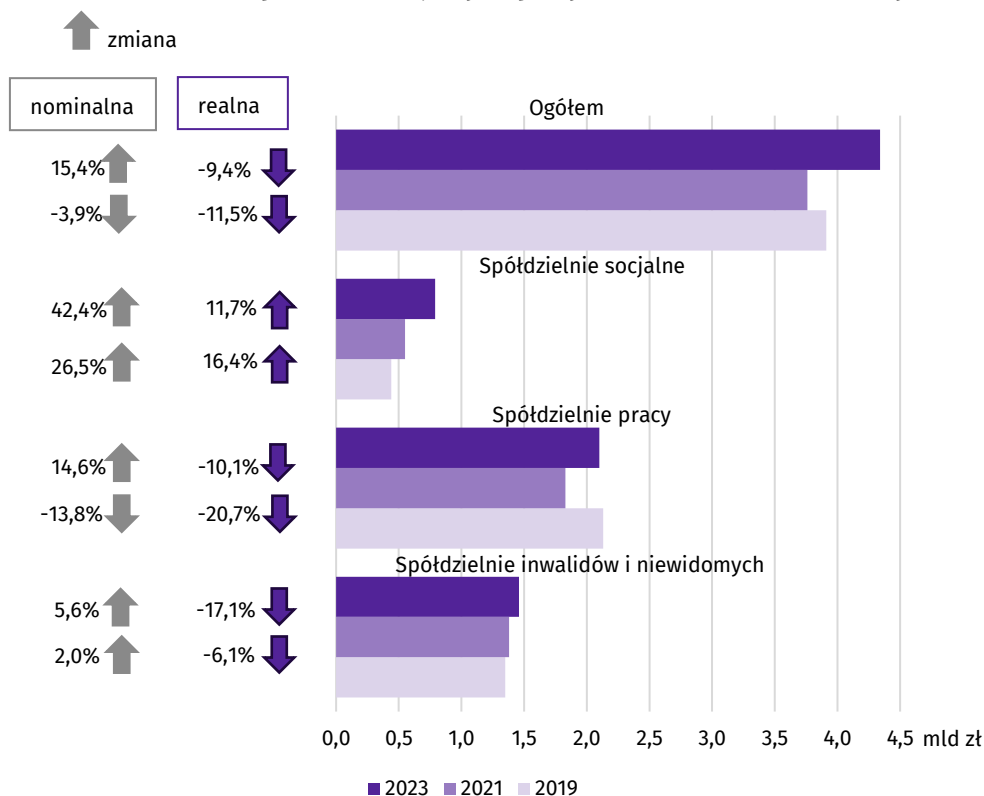
Koszty i ich źródła

W 2023 r. łączna suma kosztów poniesionych przez spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych stanowiła 4,3 mld zł.

Koszty spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych w 2023 r. wzrosły o 10,9% (w porównaniu z 2019 r.), jednak korygując dane o wskaźnik inflacji nastąpił realny spadek kosztów o 19,9%. Najwyższy udział w kosztach ogółem miały spółdzielnie pracy (2,1 mld zł). Koszty spółdzielni inwalidów i niewidomych oraz spółdzielni socjalnych wyniosły odpowiednio 1,5 mld zł oraz 0,8 mld zł.

W 2023 r. koszty spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych wyniosły 4,3 mld zł

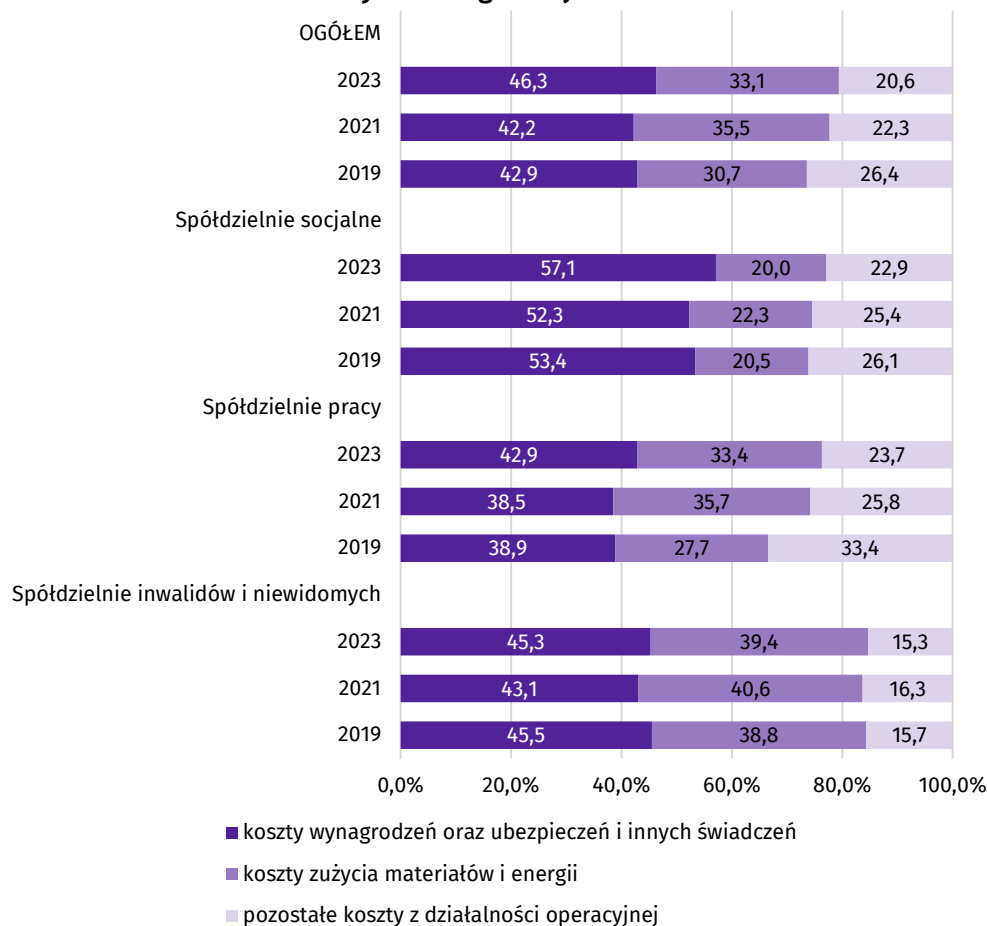
Wykres 24. Suma kosztów spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych

Przeciętna wartość kosztów w omawianych spółdzielniach w 2023 r. wyniosła 3,6 mln zł. Jednocześnie połowa badanych spółdzielni wygenerowała koszty nieprzekraczające 0,8 mln zł. W 2019 r. zarówno wartość średniej jak i mediany była niższa i wyniosła odpowiednio 2,9 mln zł i 0,5 mln zł.

W 2023 r. suma kosztów działalności operacyjnej spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych wyniosła 3,8 mld zł, z czego największy udział miały koszty wynagrodzeń oraz ubezpieczeń i innych świadczeń (46,3%) oraz koszty zużycia materiałów i energii (33,1%) – odpowiednio wzrost udziału o 3,4 p. proc. oraz 2,4 p. proc. w odniesieniu do 2019 r. Pozostałą część kosztów działalności operacyjnej stanowiły koszty usług obcych, koszty podatków i opłat, koszty amortyzacji oraz inne (20,6%) – spadek udziału o 5,8 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.

Wykres 25. Struktura kosztów działalności operacyjnej spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według rodzaju kosztów

Największy odsetek kosztów wynagrodzeń oraz ubezpieczeń i innych świadczeń wystąpił w spółdzielniach socjalnych (57,1%) – o 3,7 p. proc. więcej niż w 2019 r., natomiast największy odsetek kosztów zużycia materiałów i energii odnotowano wśród spółdzielni inwalidów i niewidomych (39,4%) – o 0,6 p. proc. więcej niż w 2019 r.

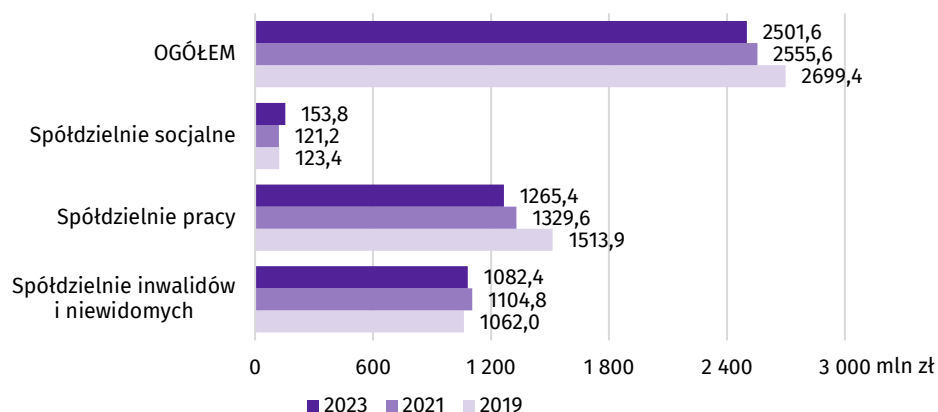
Środki trwałe

łącznie na dzień 31.12.2023 r. wartość brutto środków trwałych będących w posiadaniu omawianych typów spółdzielni wyniosła 2,5 mld zł (spadek o niespełna 0,2 mld zł w odniesieniu do 2019 r.). Największy w tym udział (50,6%) miały spółdzielnie pracy, w których wartość środków trwałych brutto wyniosła 1,3 mld zł (spadek o ponad 0,2 mld zł w odniesieniu do 2019 r.). Relatywnie niewielki wzrost wartości środków trwałych brutto w porównaniu do 2019 r. odnotowano w pozostałych typach spółdzielni – 30,4 mln zł w spółdzielniach socjalnych oraz 20,4 mln zł w spółdzielniach inwalidów i niewidomych.

W 2023 r. środki trwałe będące w posiadaniu spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych wyniosły 2,5 mld zł

Wykres 26. Wartość środków trwałych brutto będących w posiadaniu spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych^a

Stan w dniu 31 grudnia

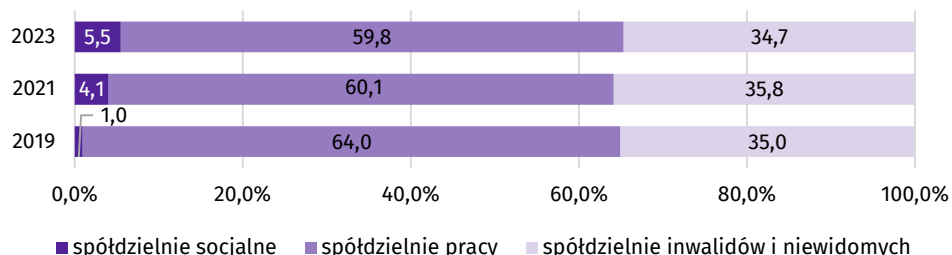

a Dane nie zawsze sumują się do wyższej kategorii ze względu na zaokrąglenia.

W 2023 r. spółdzielnie pracy posiadały 59,8% łącznej wartości budynków, budowli lub lokali (spadek o 4,2 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.). Z kolei, spółdzielnie inwalidów i niewidomych na koniec grudnia 2023 r. posiadały ponad 1/3 łącznej wartości budynków, budowli lub lokali (34,7%). Spółdzielnie socjalne, mimo iż stanowiły więcej niż 2/3 badanych spółdzielni, były w posiadaniu jedynie 5,5% wartości budynków, budowli i lokali, jednak udział ich w strukturze wzrósł względem 2019 r. o 4,5 p. proc.

Wykres 27. Struktura spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według posiadanej wartości budynków, budowli lub lokali

Stan w dniu 31 grudnia

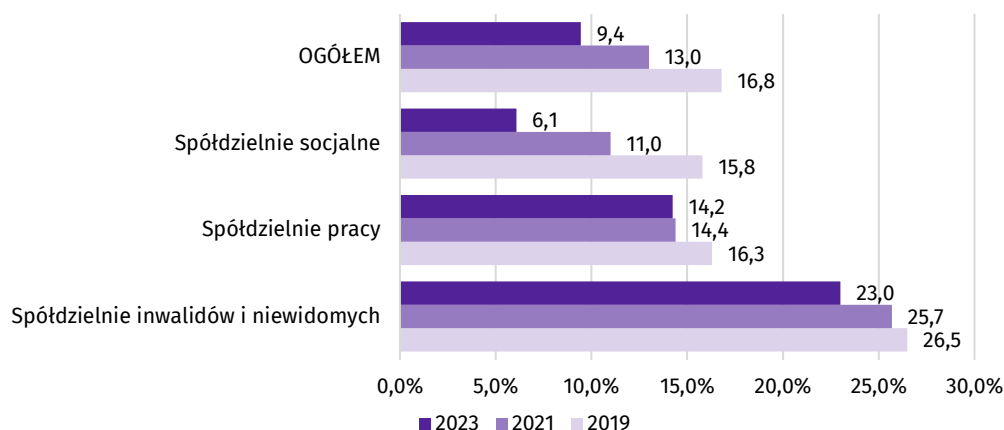
Średnia powierzchnia budynków, budowli lub lokali na koniec grudnia 2023 r. wyniosła 3,7 tys. m². Wśród badanych typów spółdzielni, spółdzielnie inwalidów i niewidomych charakteryzowały się największą średnią powierzchnią posiadanych budynków, budowli lub lokali – 5,7 tys. m², kolejno spółdzielnie pracy – 4,0 tys. m² oraz spółdzielnie socjalne – 0,5 tys. m².

Pożyczki, kredyty

Na przestrzeni lat odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych posiadających pożyczkę lub kredyt zmniejszył się o 7,4 p. proc. (z 16,8% w 2019 r. do 9,4% w 2023 r.). Największy spadek (o 9,7 p. proc.) odnotowano wśród zadłużonych spółdzielni socjalnych - z 15,8% w 2019 r. do 6,1% w 2023 r. Relatywnie mniejsze spadki zaobserwowano wśród spółdzielni inwalidów i niewidomych oraz spółdzielni pracy (odpowiednio o 3,5 p. proc. oraz o 2,1 p. proc.). W latach 2019–2023 rodzajem spółdzielni najczęściej zaciągającym zobowiązania finansowe były spółdzielnie inwalidów i niewidomych – blisko co czwarta taka spółdzielnia w 2023 r. posiadała pożyczkę lub kredyt.

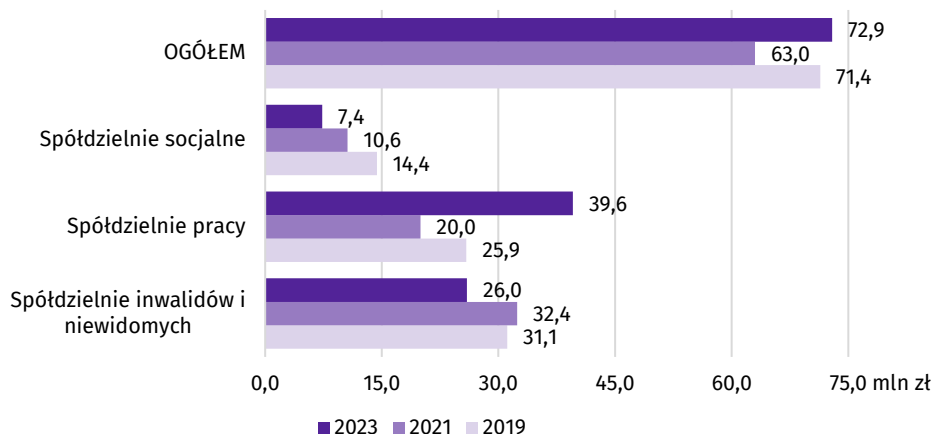
Całkowita suma pożyczek i kredytów zaciągniętych przez spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych w 2023 r. wyniosła 72,9 mln zł

Wykres 28. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych posiadających pożyczkę lub kredyt

Pomimo spadku liczby podmiotów zadłużonych, wzrosły ich zobowiązania finansowe z 71,4 mln zł w 2019 r. do 72,9 mln zł w 2023 r. Obok czynników związanych ze spadkiem siły nabywczej pieniądza, było to również wynikiem rosnącego zadłużenia spółdzielni pracy, które z 25,9 mln zł w 2019 r. zwiększyło się do 39,6 mln zł w 2023 r. W pozostałych kategoriach spółdzielni suma pożyczek i kredytów zmniejszyła się o 7,0 mln zł wśród spółdzielni socjalnych oraz o 5,1 mln zł wśród spółdzielni inwalidów i niewidomych.

Wykres 29. Suma pożyczek i kredytów zaciągniętych przez spółdzielnie socjalne, pracy oraz inwalidów i niewidomych

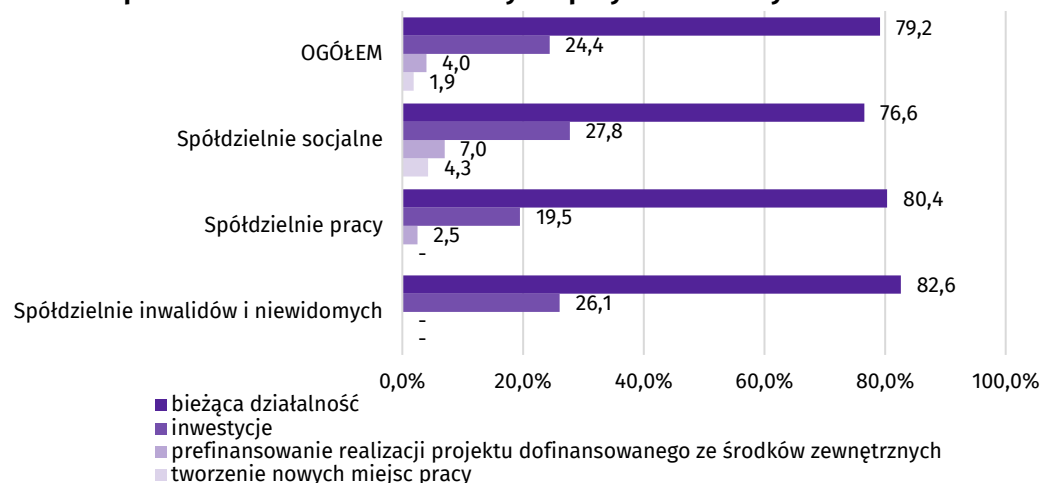

Połączenie wzrostu wolumenu kredytów ze spadkiem liczby zadłużonych spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych znajduje swoje odzwierciedlenie w zmianie średniej wielkości zaciąganego długu, która z 302,6 tys. zł w 2019 r. wzrosła do 637,7 tys. zł w 2023 r. Za tak duży wzrost odpowiadają głównie zobowiązania zaciągnięte w spółdzielniach pracy, których przeciętne zadłużenie wzrosło z 430,4 tys. w 2019 r. do 951,7 tys. w 2023 r. (o 121,1%). Podobne zmiany ilustruje dynamika mediany pożyczek i kredytów spółdzielni. W latach 2019–2023 odnotowano jej wzrost ze 100,0 tys. zł w 2019 r. do 140,4 tys. zł w 2023 r. (o 40,4%), z czego największy wzrost (z 211,4 tys. zł do 346,5 tys. zł) zaobserwowano wśród spółdzielni pracy (o 63,9%). W grupie spółdzielni socjalnych średnia oraz mediana pożyczek i kredytów zwiększyła się odpowiednio o 50,1% oraz 48,2%, natomiast wśród spółdzielni inwalidów i niewidomych odnotowano wzrost średniej o 8,8%, natomiast mediany o 14,3%.

W 2023 r. najbardziej preferowanym sposobem wykorzystania środków z pożyczek i kredytów było dofinansowanie bieżącej działalności podmiotów. Takiej deklaracji udzieliło aż 79,2% spółdzielni. Dużo mniej popularne było przeznaczanie środków na inwestycje – tego rodzaju wydatkowanie zadeklarowało 24,4% podmiotów. Zaciągnięcie długu w celu prefinansowania realizacji projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych lub utworzenia nowych miejsc pracy wybrało odpowiednio - 4,0% oraz 1,9% podmiotów. Spośród badanych typów

spółdzielni, najbardziej zdywersyfikowaną zbiorowość pod względem sposobu wydatkowania środków z kredytów i pożyczek stanowiły spółdzielnie socjalne.

Wykres 30. Odsetek spółdzielni socjalnych, pracy oraz inwalidów i niewidomych według celu przeznaczenia środków finansowych z pożyczki lub kredytu w 2023 r.^a

(-) zjawisko nie wystąpiło

a Dane nie sumują się do 100,0% ze względu na możliwość wskazania więcej niż jednego celu przeznaczenia środków z pożyczki lub kredytu.

Spółdzielnie produkcji rolnej

W 2023 r. aktywną działalność prowadziły 434 spółdzielnie produkcji rolnej. Stanowią one grupę podmiotów, które funkcjonują od długiego czasu, aż 96,9% z nich rozpoczęło swoją działalność przed 1989 r.

Zgodnie z danymi rejestrowymi, spółdzielnie produkcji rolnej zdecydowanie najczęściej zajmowały się rolnictwem (95,9% podmiotów), drugą najpopularniejszą dziedziną działalności było natomiast przetwórstwo przemysłowe (2,4% spółdzielni).

Liczba członków zrzeszonych w spółdzielniach produkcji rolnej w 2023 r. wynosiła 5,4 tys., a współczynnik feminizacji wyniósł 32,4%. Ponadto 0,3% członków stanowiły osoby z niepełnosprawnościami.

Spółdzielnie produkcji rolnej w 2023 r. wykazały przychody na poziomie 1,6 mld zł, a koszty w wysokości - 1,2 mld zł⁶.

Wyjaśnienia metodologiczne

Raport opracowano w ramach projektu partnerskiego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Głównego Urzędu Statystycznego, Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie pt. „EStakada – synchronizacja ekonomii społecznej na poziomie kraju”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego.

Do opracowania notatki zostały wykorzystane przede wszystkim wstępne wyniki z badania GUS „Działalność integracyjna podmiotów gospodarki społecznej za 2023 r.” oraz z wcześniejszych edycji tego badania, zrealizowanego na formularzu GS-S (Sprawozdanie o działalności spółdzielni: pracy, socjalnych, inwalidów i niewidomych). We wszystkich trzech edycjach sprawozdanie było realizowane na pełnej zbiorowości spółdzielni pracy, spółdzielni socjalnych oraz spółdzielni inwalidów i niewidomych, uznanych za aktywne na podstawie źródeł administracyjnych.

⁶ Kategorie przychodów i kosztów spółdzielni produkcji rolnej nie są tożsame z kosztami pozostałych spółdzielni, ponieważ obejmują tylko kwoty wykazywane na sprawozdaniach CIT. Z tego powodu nie są to wielkości w pełni porównywalne do przychodów i kosztów pozostałych typów spółdzielni.

Kompletność realizacji sprawozdań GS-S za 2023 r. wyniosła 94,9% uwzględniając jednostki nieaktywne (za 2021 r. – 90,0%, natomiast za 2019 r. – 76,5% z tym, że badanie w 2019 r. miało charakter dobrowolny). Na potrzeby badania wykorzystane zostały też dane pozyskiwane z innych sprawozdań, a także źródeł danych administracyjnych.

Informacje dotyczące spółdzielni produkcji rolnej opracowano po raz pierwszy w oparciu o sprawozdawczość GUS i źródła administracyjne.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”

Opracowanie merytoryczne:

**Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy,
Główny Urząd Statystyczny**

Naczelnik Karolina Goś-Wójcicka

Tel: 22 608 31 79

**Ośrodek Badania Gospodarki Społecznej,
Urząd Statystyczny w Krakowie**

Rozpowszechnianie:

Wydział Współpracy z Mediami

Tel. komórkowy: +48 695 255 032

Tel. stacjonarne: +48 22 608 38 04, +48 22 449 41 45,
+48 22 608 30 09

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GłównyUrządStatystyczny](https://www.facebook.com/GłównyUrządStatystyczny)

[gus_stat](https://www.instagram.com/gus_stat)

[głównyurządstatystycznygus](https://www.youtube.com/głównyurządstatystycznygus)

[głównyurządstatystyczny](https://www.linkedin.com/company/głównyurządstatystyczny)

Powiązane opracowania

[Podmioty ekonomii społecznej w 2023 r.](#)

[Działalność JST związana z rozwojem ekonomii społecznej w latach 2017–2023](#)

[Zaangażowanie podmiotów gospodarki społecznej w pomoc w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy \(24.02–31.03.2022 r.\)](#)

[Podmioty gospodarki społecznej w 2021 r. – wyniki wstępne](#)

[Spółdzielnie jako podmioty ekonomii społecznej w 2019 r.](#)

[Rozwój ekonomii społecznej w 2019 r. Wyniki badań pilotażowych](#)